

Teoria gier a ewolucja

Paweł Kliber (UEP)

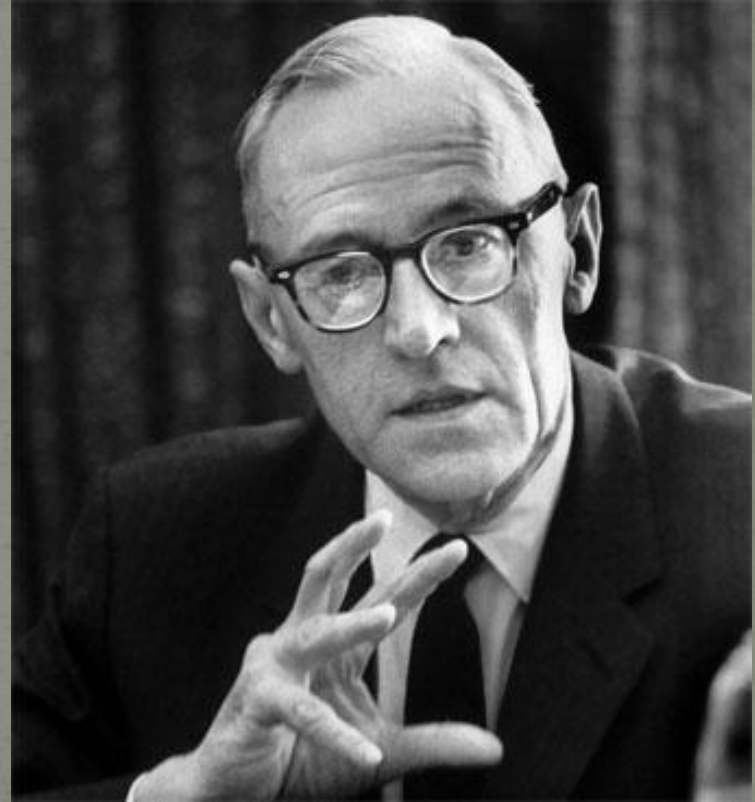
Plan

1. Teoria gier – co to jest?
2. Dynamika replikatorów
3. Zastosowania ewolucyjne
4. Dynamika interakcji społecznych
5. Symulacje agentów ekonomicznych
6. Kooperacja
7. Synergia – jak ją mierzyć?

The Theory of Games and Economic Behaviour - 1948

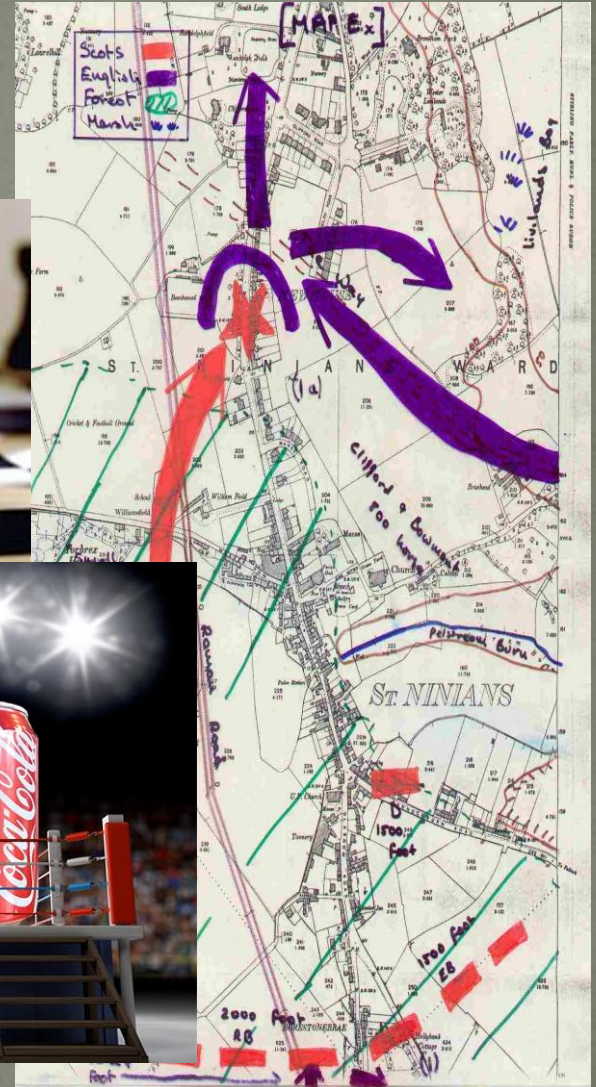
John von Neumann

Oskar Morgenstern

Interakcja strategiczna

Dwa zagadnienia

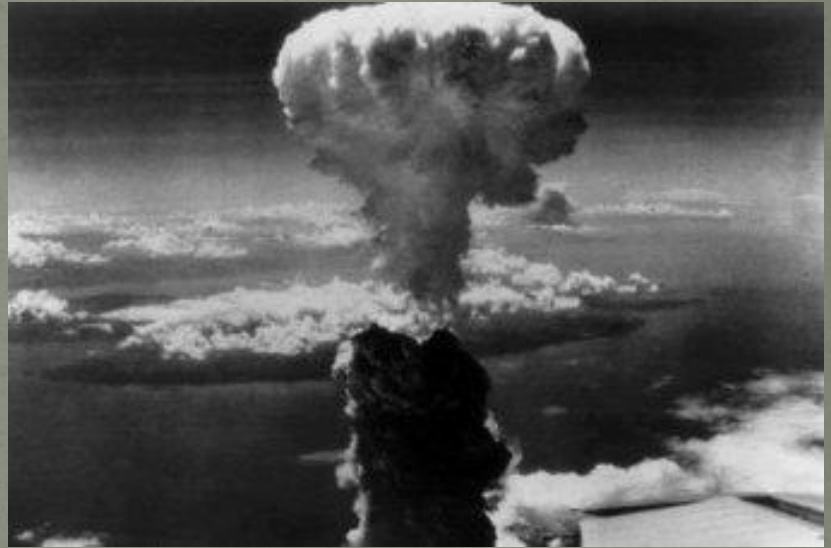
Konkurencja

Współpraca/synergia

Teoria gier i zimna wojna

Doktryna odstraszania atomowego

Thomas Schelling – autor strategii nuklearnej USA

Nie jest to jednak „równowaga doskonała”

Teoria gier i zimna wojna

Doktryna odstraszania atomowego

Po zaistnieniu sytuacji kryzysowej odwet nie jest najlepszą odpowiedzią.

Aby odstraszanie działało odwet musi być automatyczny

Dwie monety

Wygrywa Jan

Skradziony list
Edgar Allan Poe

Wygrywa Adam

Dwie monety

Adam płaci Janowi 2 zł

Jan płaci Adamowi 1 zł

Jan płaci Adamowi 3 zł

Wygrane Adama

Jan

Adam

		
	1 zł	-2 zł
	-2 zł	3 zł

Jak grać?

- Nie należy obierać stałej strategii – przeciwnik ją rozpozna i obróci przeciw nam
- Najlepiej działać losowo
- Można pokazać, że najlepsze dla Adama to wybierać monetę 2zł z prawdopodobieństwem $5/8$

Nożyce, papier, kamień

- Kamień tępi nożyce
- Nożyce tną papier
- Papier owija się wokół kamienia

Najlepiej stosować każdą strategię z tym samym prawdopodobieństwem

Uta stansburiana (pospolita
jaszczurka plamoboka)

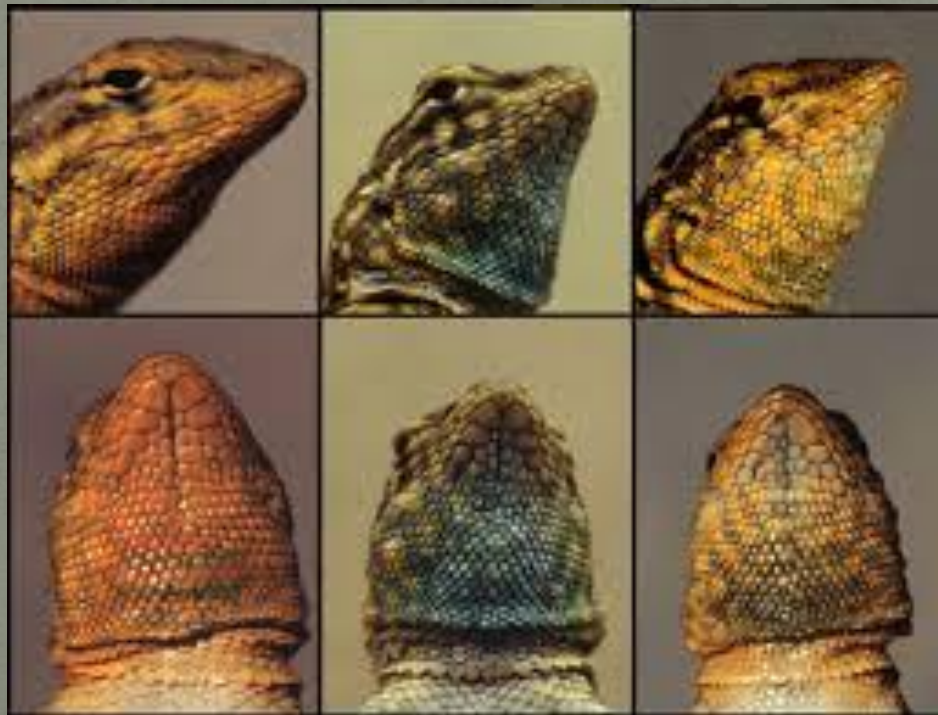

Trzy formy (u samców)

Podgardle pomarańczowe (P) – "ultradominujące"

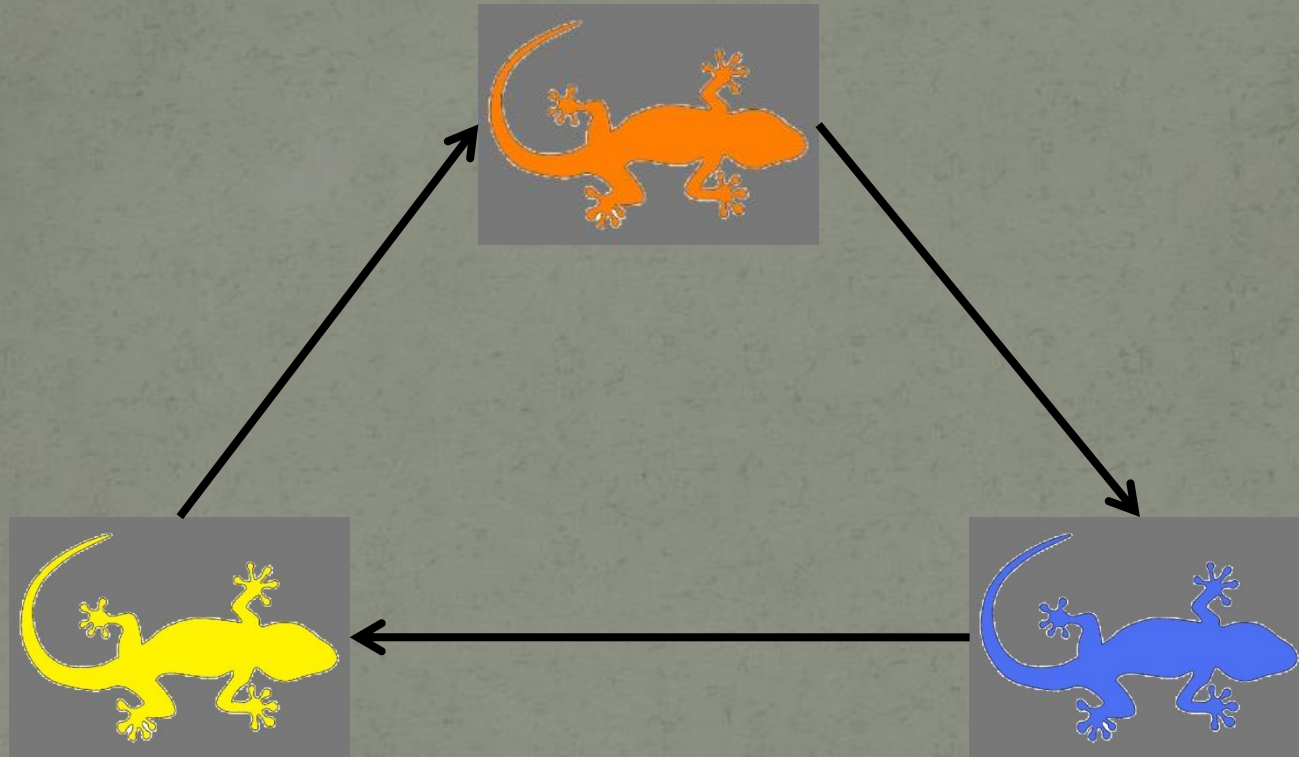
Podgardle niebieskie (N) – z jedną samicą

Podgardle żółte (Z) – przypominają samice

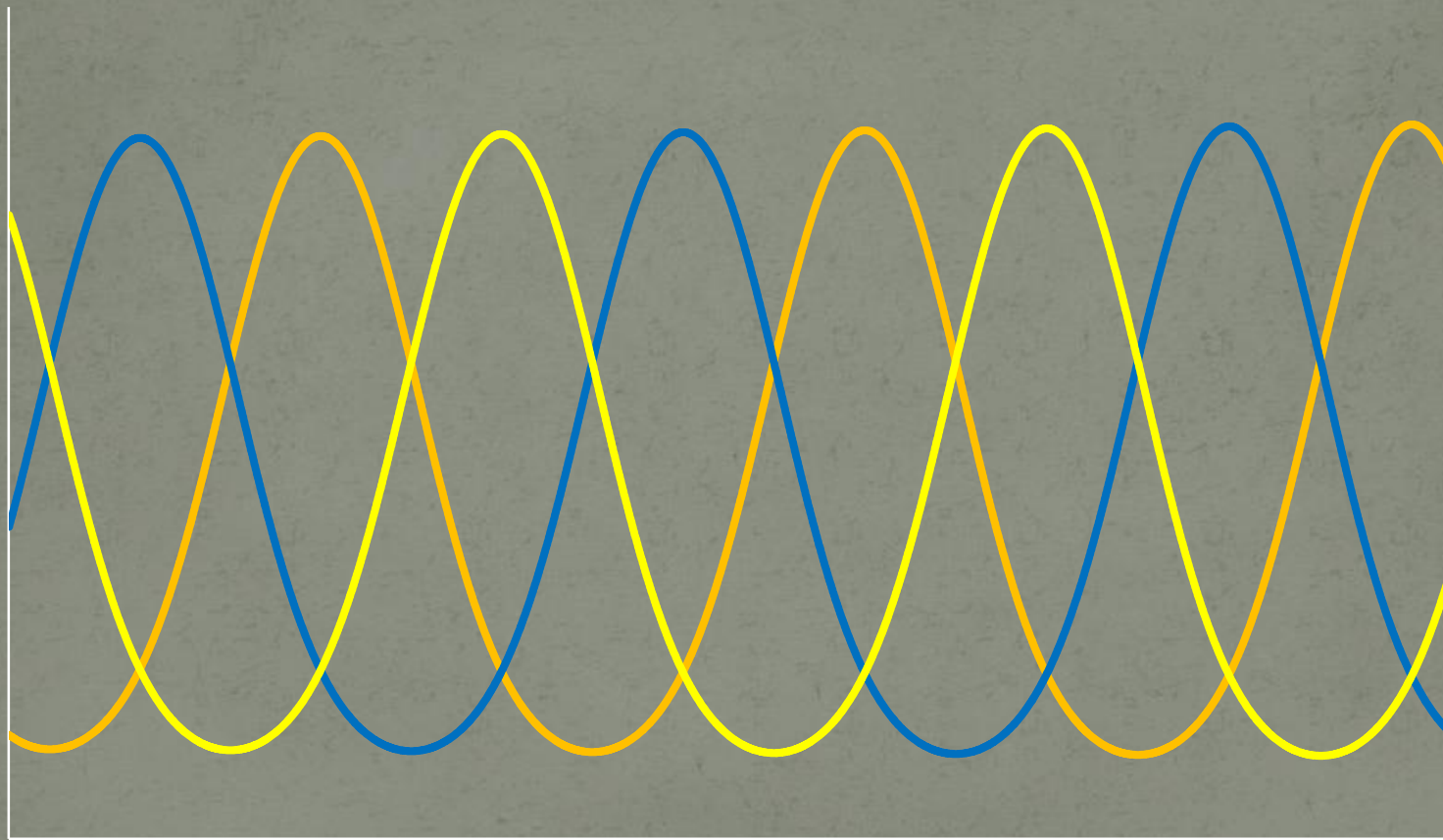

Nożyce, papier, kamień

B. Sinervo, C.M. Lively , *The rock-paper-scissors game and the evolution of alternative male strategies*, *Nature* **380** (1996)

Zmiany liczebności typów

Replikator

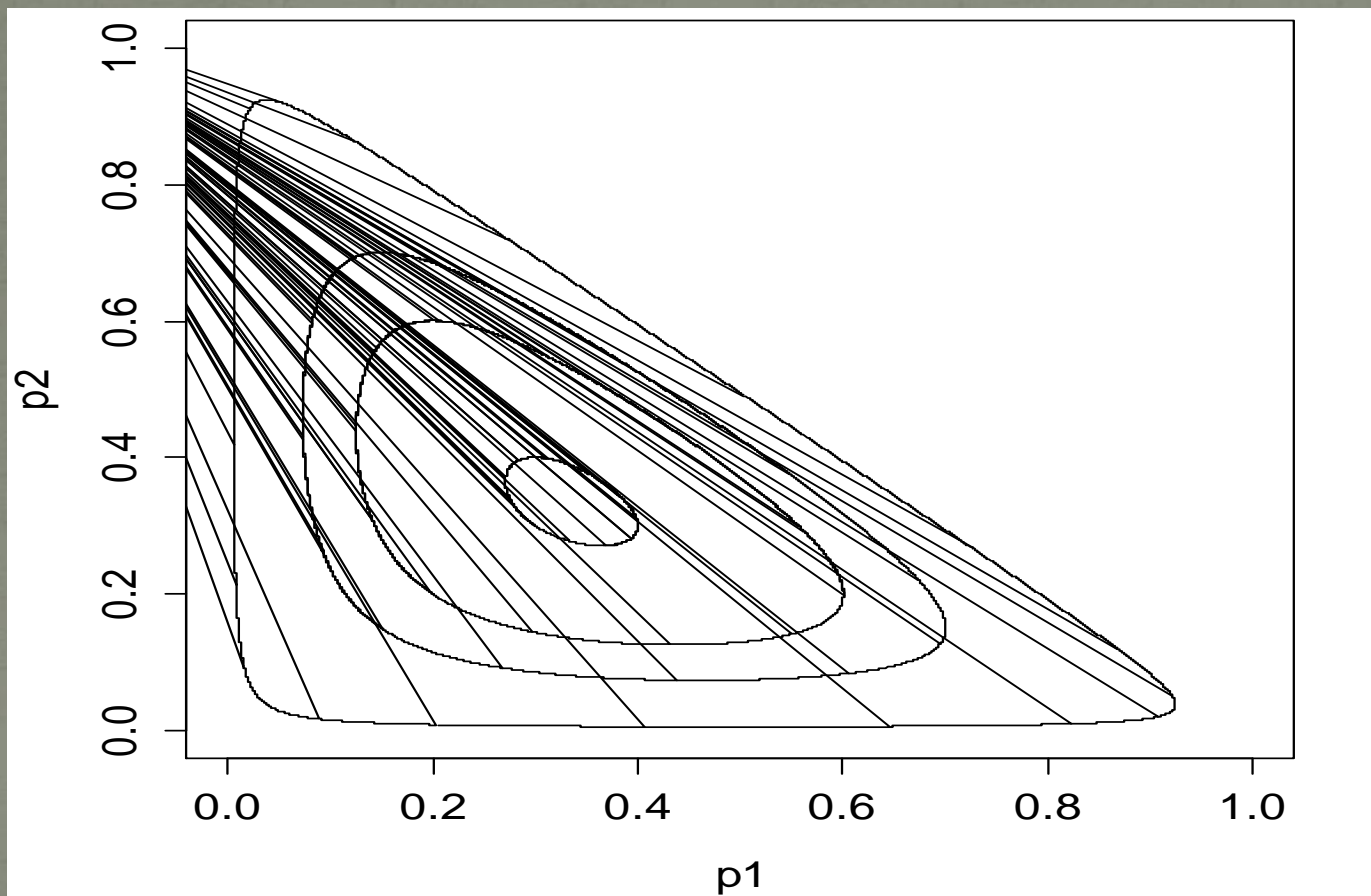
- Centralne pojęcie w ewolucyjnej teorii gier
- Potrafi się namnażać (wykonywać swoje kopie)
- Czasami zmienia strategię
- Mutacje
- Naśladownictwo
- Replikatory wyznaczają środowisko dla innych replikatorów (i dla siebie)

Dynamika populacji replikatorów

- Dynamikę można opisać dokładnymi równaniami
- Liczą się tylko względne wypłaty (nadwyżka nad średnią/innymi)
- Średnie przystosowanie populacji nie maleje
- W przypadku gier o sumie zerowej dynamika jest cykliczna

Dynamika populacji jaszczurek

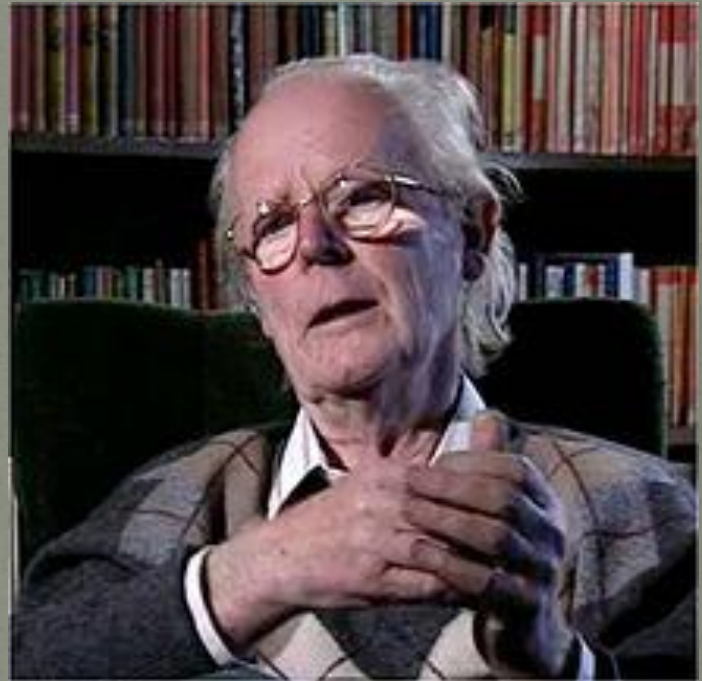

Pierwsze zastosowania

Stabilność populacji osobników używających różnych strategii

Strategia stabilna ewolucyjnie – pojawiający się „mutanci” nie mają przewagi i są eliminowani

Analiza zachowań agresywnych u zwierząt („jastrzębie i gołębie”)

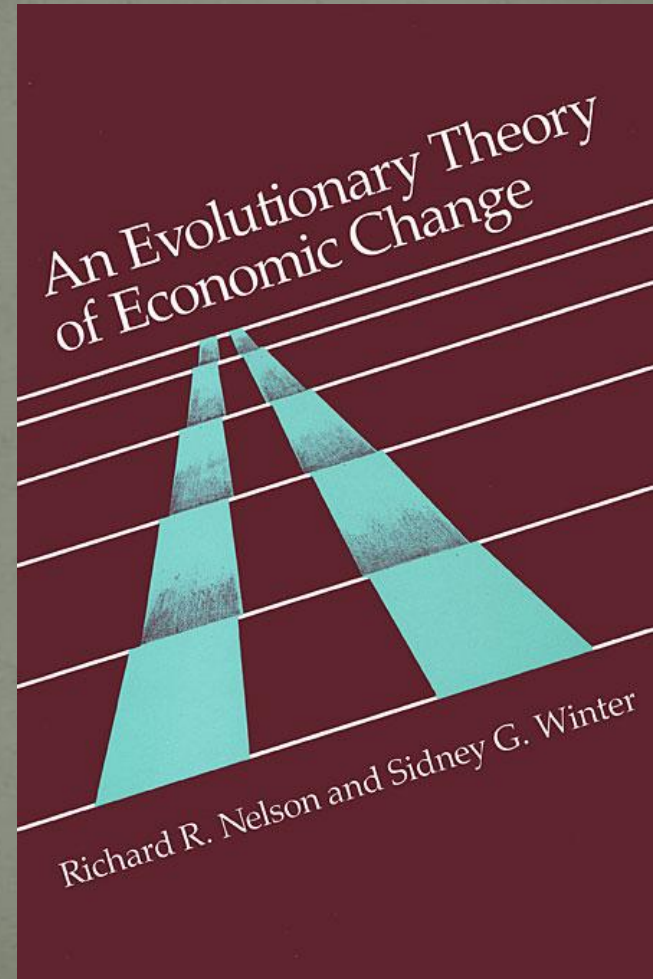

John Maynard Smith

Kontekst ekonomiczny

- Przedsiębiorstwa jako gracze
- Problem wejścia na rynek
- Wzrost gospodarczy jako mechanizm selekcyjny
- Konkurencja Schumpeterowska

Interakcje społeczne

- W dynamice replikatorów rozważa się jedną populację
- W rzeczywistości społecznej – interakcje różnych populacji:
  - kupujący/sprzedający
  - producenci/konsumenci
  - przedsiębiorstwa/pracownicy
- Dynamika nie jest „biologiczna” – firmy nie „rozmnażają się” (proces Lemarkowski/proces Darwinowski)
  - naśladownictwo
  - mody/efekty stadne

Wzajemna wymiana

- Model Diamonda: 2 populacje, pracujący i bezrobotni (nadwyżki produkcji na wymianę)

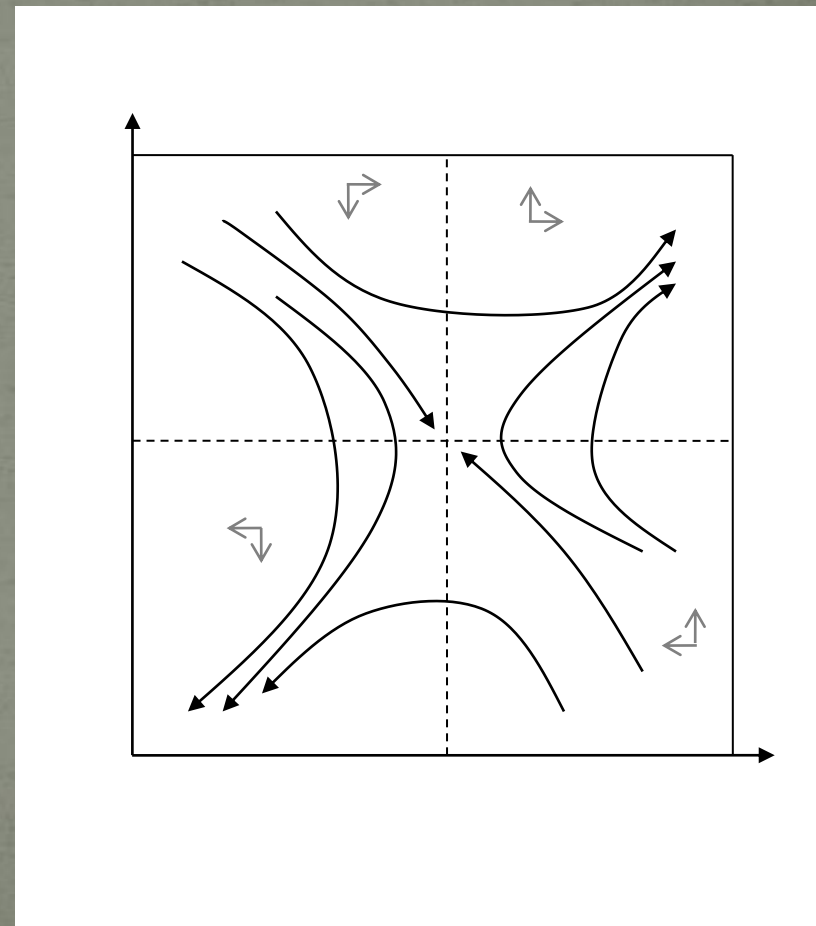
$1 \backslash 2$	B	Z
B	0, 0	0, -1
Z	-1, 0	1, 1

Dynamika

Równowaga bardzo zależy od warunków początkowych

Dwie możliwe równowagi stabilne: brak wymiany i pełna wymiana

Stany krytyczne – dowolnie małe zachwianie prowadzi do jednej ze skrajności

Symulacje – przykład gry mniejszości

- Problem baru El Farol (Brian Arthur)
- Spędzenie czasu w barze jest przyjemne, gdy nie jest zatłoczony
- Wybór: iść do baru / zostać w domu
- Wygrywa wybór dokonany przez mniejszość
- Krytyka doskonałej racjonalności w ekonomii

Gra mniejszości

- Wielu graczy (liczba nieparzysta)
- Każdy może wybrać *A* lub *B*
- Wygrywają gracze, którzy są w mniejszości
- Model dla sytuacji ekonomicznych, w których pewne zasoby zdobywa mniejszość
  - kształtowanie się cen
  - formowanie elit
  - przeżywalność przedsiębiorstw
  - rynki finansowe

Symulacje

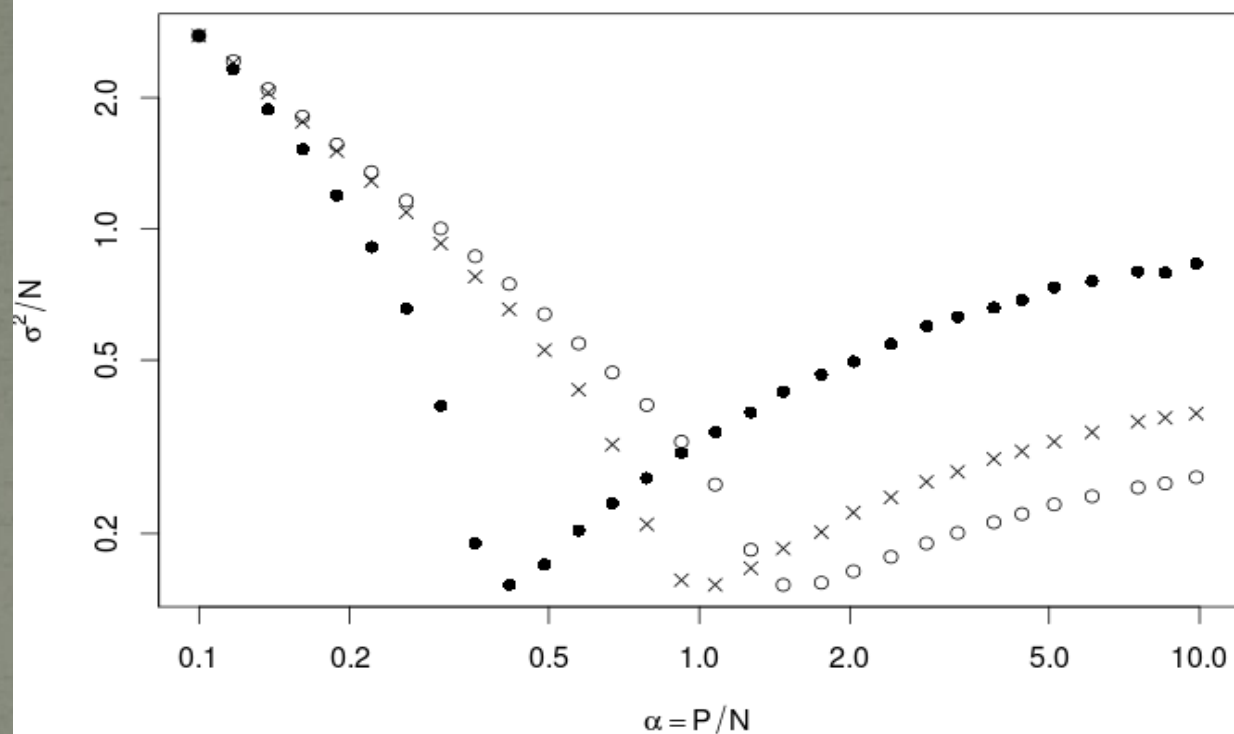
- Tworzenie populacji agentów
- Agenty mają ograniczoną liczbę strategii
- Strategie: wybierają posunięcia (*A* lub *B*) na podstawie historii
- Agenty wybierają strategie na podstawie wyników historycznych (deterministycznie lub losowo)

Symulacje

- Badane zależności: zmienność rozgrywek (różnica między dwiema grupami) vs średnia liczba możliwych strategii
- Przejścia fazowe
- Gdy liczba graczy jest mała wyniki są losowe
- Liczba graczy rośnie zmienność maleje (koordynacja)
- Po przekroczeniu pewnej liczby graczy zmienność zaczyna rosnać (efekt tłumu, *herding*)
- Dla dużej liczby graczy spada też przewidywalność w grze (znajomość historii nie daje żadnej przewagi)

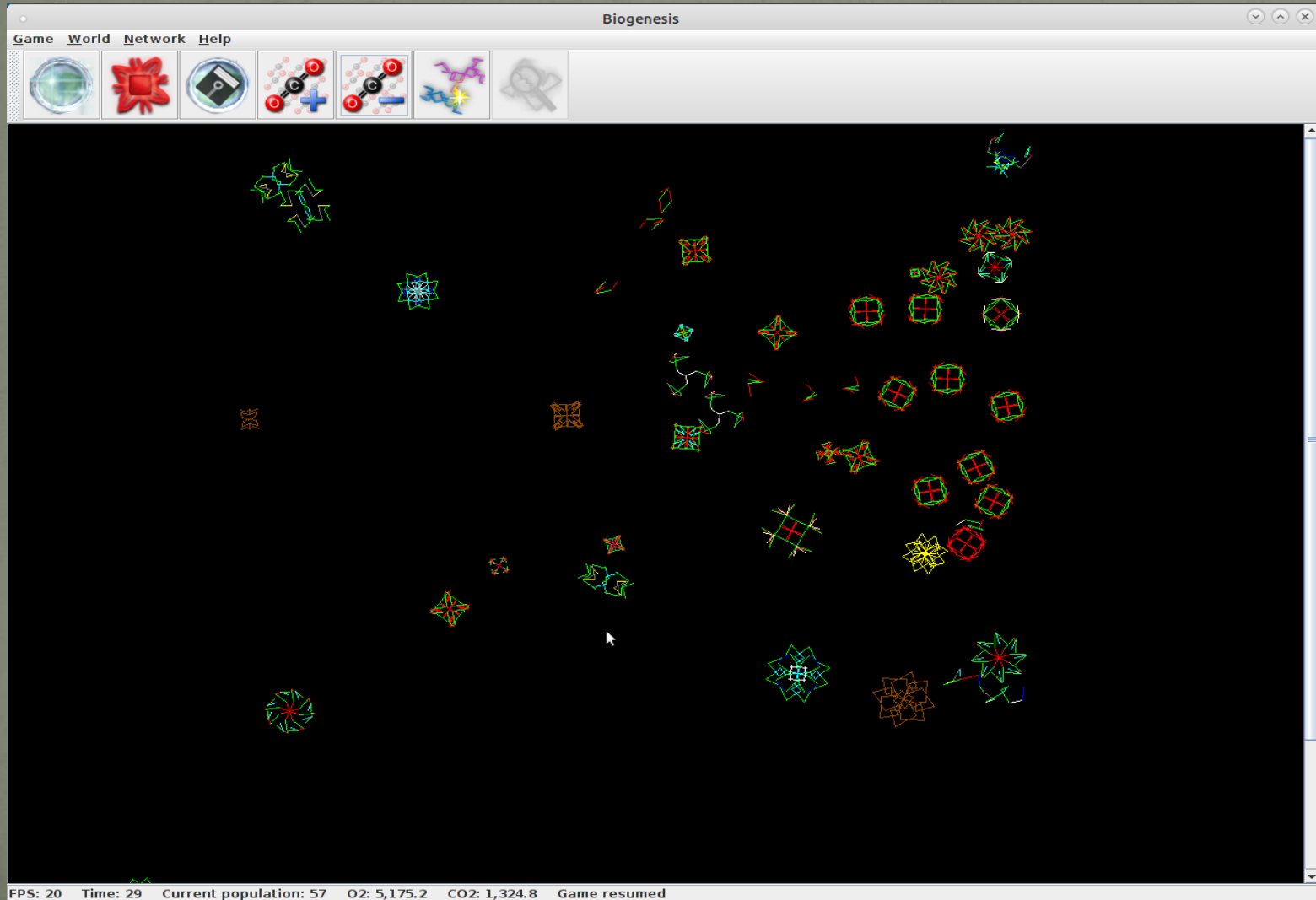
Przykładowe symulacje

Inne rodzaje symulacji

- Turnieje strategii (od Axelroda)
  - strategie grają w parach (lub w grach wieloosobowych)
  - zachowania na podstawie historii (lub sztuczna inteligencja)
  - ocena wyników
- Symulacje z losową populacją
  - np. gra mniejszości
  - sztuczna inteligencja
  - symulacja ewolucji
- Symulacje w sieciach

Symulacje losowych populacji

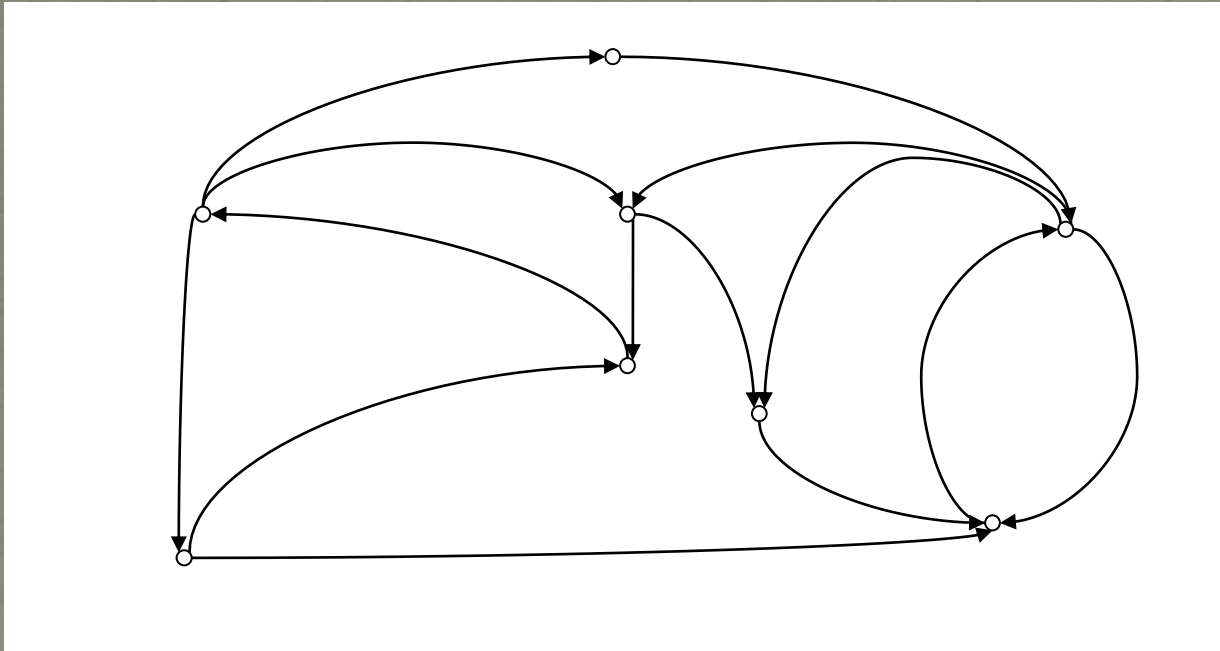

Symulowanie ewolucji (losowa populacja)

- Systemy zamknięte (ocena zewnętrzna) – algorytmy genetyczne
- Systemy otwarte (ocena oparta jedynie na przeżyciu)
  - występuje koewolucja (pasożytnictwo, ofiara-drapieżca)
  - zmienność jedynie w ograniczonych ramach
  - po pewnym czasie system stabilizuje się lub powtarza
- Systemy całkowicie otwarte
  - pojawiałyby się w nich „nowa jakość”
  - zmiana zasad w trakcie gry
  - mutacje
  - jak to osiągnąć?

Symulacje w sieciach

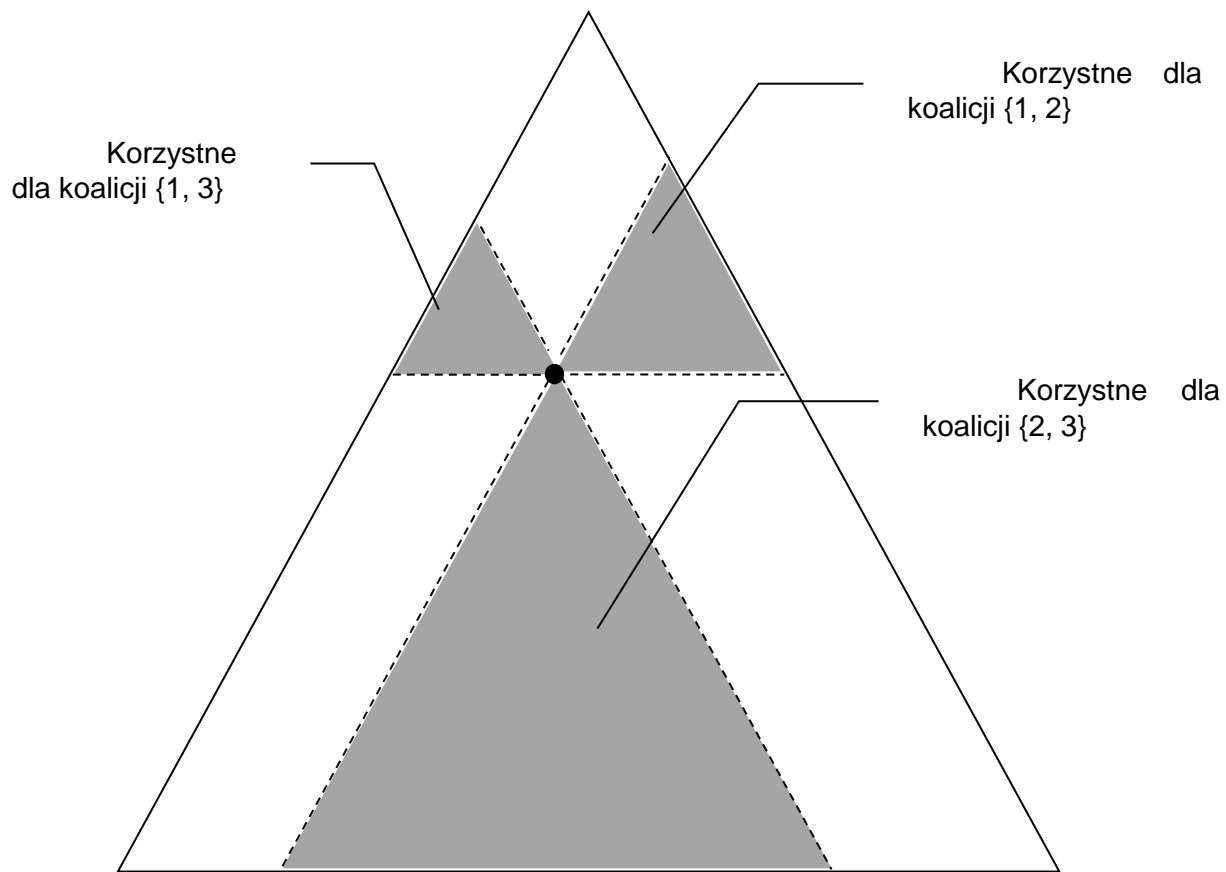
- Agenty przemieszczają się w sieci i dokonują interakcji
- Stosowane np. w teorii wzrostu gospodarczego

Kooperacja

- Współpraca jest drugim filarem teorii gier
- Jak zagwarantować współpracę?
- Z kim współpracować?
- Jak podzielić efekty współpracy?

Podział dolara

Podział dolara a gra mniejszości

- Podobna logika – nie może istnieć rozwiązanie stabilne, a racjonalne przewidywania nic nie dają
- Dynamika podobna jak w grach ewolucyjnych – pojawiają się cykle
- Von Neumann i Morgenstern – ograniczenia narzucane na rozwiązania (zbiory stabilne)
  - problem – nie zawsze istnieją

Gry głosowania

- Kooperacja – wygrywa większa koalicja
- Analiza głosowań rządowych, w spółkach, itp.
- Ilość głosów nie przekłada się jednoznacznie na siłę koalicji
- [49%, 2%, 49%] i głosowanie większościowe – każdy z głosujących ma taką samą siłę
- Indeksy siły Shapleya i Banzhafa

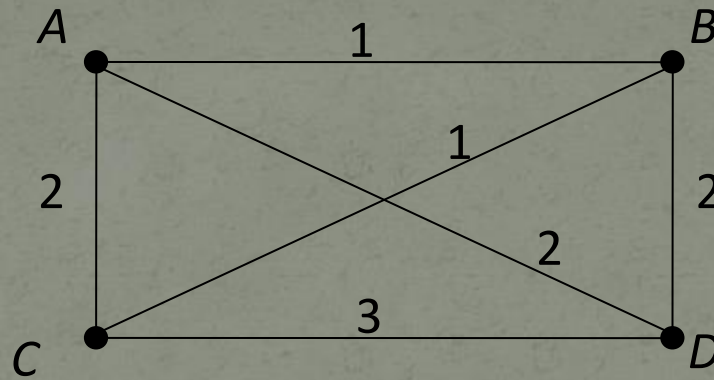

Kooperacja i synergia

- Dla dwóch osób łatwo ustalić nadwyżkę wynikłą ze współpracy (i zaproponować jej podział)
- Współpraca większej liczby osób – jest to trudniejsze

Gry grafowe

- Wypłata koalicji = suma liczb na krawędziach spinających
- Łatwo obliczyć wkład każdego gracza
- Nie wszystkie gry można tak przedstawić

Marginal Contribution Nets (MC)

- Układy reguł

A → 1

B → 2

C → 2

A,B → 1

A,C, -B → 1

- Łatwe obliczanie odpowiedniej wartości dla graczy
- Można stosować we wszystkich grach wieloosobowych

Kooperacja, gry ewolucyjne i uczenie się

- Gry w których możliwa jest kooperacja
- Agenty posiadają ograniczoną racjonalność i zdolność uczenia się
- Występują zakłócenia losowe i zakłócenia związane z procesem uczenia się
- Tematyka mało zbadana
  - brak wyników teoretycznych
  - symulacje